

ERMOLDI NIGELLI.

17

Jam mihi carmen eat Hludovici promere gesta,
Paucaque de multis pagina nostra legat.
Tempore Francorum *Caroli* dum scepta vi-
gebant,
Quem celebrat totus Orbis honore patrem,
Francia dum latos sparsisset ubique fragores,
Atque suum celebre nomen in Orbe foret.
Tum Carolus sapiens sceptrorum insignia proli-
Divisit (10), Procerum confilante choro.
Scilicet equivoco (11) cessisset Francia forte,
Successor tandem si valet esse patris.
Italia regnum Pippino (12) cessit amato.
At Hludovice tibi *Regna* (13) *Aquitana*
dedit.
Partibus aquatis crebrescit fama per Orbem,
Et Hludovicus oyans credita *Regna* petit.
Prodigium fuerat sic hunc vocatiss parentes,
Quod foret insignis marte, potensque, pius.
Nam *Hludovicus* enim *Iudi* de nomine dictus
Ludere subiectos pacificando monet.
Seu quis Franciscam mavult referare loquela,
Nominis ut possit nocere notitiam:
Nempe sonat *Hluto* (*) praelarum, *Wigib*
quoque Mars est.
Unde suum nomen composuisse patet.
Jam puer (14) excellitus sacro spiramine plenus,
Auxit honore locum Marte fideque suum.
Christicolam celerrans ditavit munere culmen;
Reddidit Ecclesias munera prisa sacris.
Origne compposito recreavit subdita Regna,
Lege regens populum cum pietatis opere.

(10) Anno 781. uti legitur in Annalibus Franco-
rum Eginhardi, Bertinianis, & alii, quam
Romanus Carolus M. una cum filiis protectus
fuerit, ibi *Adrianus Pontifex* baptizavit filium
eius *Pippinum*, unxisse in *Regem*. *Unxisteriam*
& *Ludovicum* fratrem ejus, quibus & coro-
nam imposuit. Quorun major, idest *Pippinus*,
in *Langobardia*, minor vero in *Aquitania* Rex
constitutus est. Itaque ab eo anno Poeta suam
narrationem orditur. Neque enim divisionem
Regnorum a Carolo factam anno 806. defi-
gnari, ea, que sequuntur, evincunt.

(11) Id est *Carolo* primogenito ipsius *Caroli Magni*,
quem ei *Hildegardis* *Regina* pepererat anno
772. Scilicet huius pater *Regnum Francorum*
definaverat, eamque divisionem confirmavit
anno 806. postremis tabulis suis, quae apud
Baluzium, & in part. II. Tom. I. Collectionis
hujus pag. 125. profrant. Sed is e vivis
ante patrem subiatus, consilium & spem pa-
ternam fecerit.

(12) Alteri nempe ejusdem *Caroli filio*, qui *Itali-
cum Regnum* diu, vivente patre, rexit, uti
Leges *Langobardiae* in hac eadem Collectio-
ne editae, ac innumeris alia monumenta te-
flantur. Sed & illum immatura mors ante
parentem suum rapuit.

(13) Non facile statuas, quam partem Regnorum
suorum *Ludovicus* filio *Carolus M.* vivens re-
gendarum titulo Regio dederit. Certi enim
erant Aquitaniae fines ad Occidentem, nempe
Hispania: non vero satis noti, qui ad Orientem,
quum ex antiquis alii *Garunnam*, alii
Ligerim, terminum Orientalem ei statuant.
De *Marca* in *Libro de Marca Hispanica* Li-
bro 3. Cap. 14. huic Regno tribuit *Aquitana*
primam & *secundam*, *Vascoiam*, *Pagum*
Tolosanum, *Septimaniam*, & ditiones omnes,
quae tum erant in *Marca Hispanica*. Quod
extra controversiam puto, *Carolus* in *Tellame*
nuper memorato portionem ditionis
Ludovicus ipi amplificavit.

(*) Duos hucus veritus Poetas nostri ex Msto Cae-
fareo, quem *Vindobonae* leggerat celeberrimus
Leibnitius, adserit Cl. V. *Johannes Georgius*
Eccardus in Hisp. studii Etymol. edita Han-
novera Anno 1711. cuius sententia est, per
nomen *Hluto* *wigib* significari *celebrem bellato-
rem*. Et revera, uti me per literas docuit
jan clarens ex eruditio sua, atque ex
recenti tutela urium Imperialium in *Etruriam*,
Godefridus Philippi, *Otfrido* vetustissimo
Scriptori *Liubi* est *lux*, *luceo*. *Wigib* vero,

18

Vascoes (15) rabidos domuit pius arte magistra,
Deque lupis torvis progeneravit oves.
Denique ad Hispanos convertens concitus arma,
Fimibus à propriis expulit ipse procul.
Culmina terrarum, vel quot Castella peragrans,
Subdidit imperii, arma ferente Deo,
Sunt mihi nota minus; vel si modò nota fuissent,
Non poterat stolidus cuncta notasse itilus.
Sed quæ fama recens stupidas perverxit ad aures,
Incipiam canere : cetera linquo cati.
Urbs erat interea Francorum inhospita turmis,
Maurorum votis adsociata magis,
Quam *Barchinonam* (16) prisci dixerat Latini,
Romanoque fuit more polita nimis.
Hæc Maurorum aderat semper tutela latronum,
Hostibus armigeris atque repleta sat s.
Quisquis ab Hispanis veniens rediensq; silenter
Hanc ingressus, erant omnia tuta sibi.
Sueta fuit nostris semper popularis maniplos,
Et reducum spolia hæc capiebat oyans.
Multi namque Duxes vario hanc conamine belli
Obsedere diu : sed voluisse (17) fuit.
Armis, ingenio, seu quis cum qua arte valebat ;
Sed pugnae studia compulit illa procul.
Namque erat insigni manuorum pondere fulta,
Marmore præduro stræcta vetusta nimis.
Junius albentes cum ducit in æthera messes,
Et matura Ceres falce secanda venit,
Francus habet muros, celerrans per rura, per edes,
Et fata præpiens munera vastat agri,
Seu (18) cum vinetiis soliti prædulcia Bacchi
Co-

ut adnotavit *Johannes Goropius Becanus* in
Lib. Orig. *bellicofum* sonat. Quam in rem
confundens etiam est supra laudatus Leibni-
tius in Archæol. Teut. lit. VV. pag. 189.
Hoc autem nomen Latine exprimit *Ludovi-
cius* *Ermoldus* noster explicandum sibi sumit.
Poëta tamen licentia lusum nobis pro ve-
ritate propinat.

(14) Utique puer; nam uti scribit *Astronomus*, five
Auctor *Anonymous* Vitæ ipsius *Ludovici Pi*
apud Du-Chefniū Tom. II. Scriptor. Rer.
Francie, idem *Ludovicus*, *cavum* *albus*
mens gestatorio, Romæ coronatus est, anno
scilicet, uti jam supra vidimus, 781. ac
deinde a *Carolo M.* patre in *Aquitianam re-
gnaturus* est missus, qui usque *Aurelianam*
Civitatem *cinali* est evolutus gestamine. Sed cur
gestatus unus *Ludovicus*, non amplius la-
etens, quam jam anno 778. in lucem pro-
diisset? Quia apud bellicosam gentem Fran-
corum equi erant quidem in quotidiano usu,
quibus tamen infans uti non poterat. Et
contra tunc minima adhibebatur bigae, qua-
drigae, curtus, & id genus vehicula, five-
fomenta ignaviae, quae tanto sunt in honore
& usu temporibus nostris.

(15) Nunc la *Gastogna*. *Henricus Valefus* in No-
titiæ Galliarum jam adnotavit, *Aquitanos* im-
proprie apud veteres Francos fuisse etiam nun-
cupatos *Vascoes*, ea, ut opinor, ratione, quod
Aquitania Regnum tunc *Vascoiam* comple-
teretur. *Ludovicus* ipse, teftæ Autore eius
Vite, circiter annum 786. *Carolo M.* patri
occurredit ad *Patrisbrunam* babitu *Vascoium* cum
coevis sibi pueris induitus.

(16) Circiter Annum 711. Saraceni, five Arabes,
post Africam occupatam, irruptione facta in
Hispaniam, pleroque ejus Regni populos vi
& armis sensim suæ ditionis subdidérunt. Eo
etiam tempore *Barchinonam* a profana gente
captam veri videtur simile. Ibi vero incubab-
ant ad dominabantur *Mauri*, quam *Ludo-
vicius* Pius adversus illos expeditionem heic
enarratam statuit.

(17) Obscurus sensus. Fortasse hic fuerit: sed eo-
rum conatus in desideria tantum se solvit;

(18) Id est: non melius tantum tempore Franci *Barc-
hinonensem* agrum populantur, sed etiam
vindemiae, quo Saracenos labore ac onere
colligendi uvas levabanti: ipsi enim Franci
praeripiebant.